

Székely Közélet

Politikai, közgazdasági és társadalmi ujság

Előfizetési árak:
 Egész évre 50 Lel, félévre 25 Lel, negyedévre 13 Lel.
 Egyes szám ára 1 Lel.

Felelős szerkesztő:
TOMPA LÁSZLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Boulevardul Regele Ferdinand (Kossuth-utca) 14. sz.
 Telefonszám: 34.
 Megjelenik minden vasárnap.

Megint idő előtt

valónak bizonyult és keserű csalódással végződött az az öröm, örvendező elégtétel, mellyel Erdély magyar közvéleménye, sajtója a kormányhatalmi intézkedéssel szüneteltetésre kárhozott Magyar Szövetség felszabadulására vonatkozó értesítést egy héttel ezelőtt fogadta. A korai öröme most is hamar jött a komor kijózanodás!

Hiába mondtuk el, hogy annak így kellett történnie; okosan, komolyan mást nem is tehetett a kormány, minthogy a szövetség működését újból lehetővé tegye, — a hír mégis valótlannak, helyesebben: tévesnek bizonyult. A működés megengedése helyett annyi történt csupán, hogy a szövetség legutóbbi igazgató-választmányi ülésének részt-

A román-magyar perszonális unió eszméjének kezdetei.

Az utóbbi időkben sokat lehetett ujságokban erről a kérdéstről olvasni. A nagy közönség nem is tudja, hogy e kérdés bolygatása nem is új dolog, nem a világháború szüleménye, nem egy új, most kitalált expediens a versaillesi béke egyes hibáinak az elsimitására.

Már a nagy Kossuth agyában született meg egy dunai konföderáció eszméje, az angol álláspont megváltoztatására, mely egy dunai nagyhatalom (Nagy-Ausztria) fentartását feltétlenül szükségesnek tartotta az európai egyensúly érdekében. Ennek a konföderációnak — melyről írott okmány is fennmaradt — tagjai lettek volna Magyarország, a szerb államok és a román fejedelemségek. A múlt században az 50-es évek vége felé az osztrák-olasz-francia háború előtt (1859.) 1—2 évvel fogamzott meg ez az eszme Kossuth agyában az említett angol álláspont módosítására s egyúttal Ausztria szétrombolására. Éppen erre az időre esett Kelet-Európa másik, akkor jelentéktelenné tartott eseménye, a török szultán két adófizető országának, Moldovának és Havasalföldnek perszonális-uniója, Egyesült fejedelemségek (Principate Unites) címen — francia támogatással (III. Napoleon).

Az unio dátuma egyúttal dátuma annak a propagandának is, mely célul tűzte ki az összes, a más nagyhatalmak uralma alatt levő románok egyesítését. (Rozetti).

E két eszmeáramlatra vezethető vissza az újra megpendített román-magyar unió kérdése, mely már bizonyos multtal is diszelekszik s bővebbet is fogunk tudni róla, ha majd megjelennek román részről ez érdekes kísérletezések factorainak emlékiratai is.

1914 előtt a román államférfiak, kiknek a lelkén ez a kérdés állandóan uralkodott, nem vették be soha reális számításaik közé azt, hogy nemzetük egyesítését fegyveres erővel egy európai példátlan felefordulástól várják, mikor ennek

vevői ellen megindított kihágási eljárást szüntette meg a kormány felső fokán.

A szövetségi működés tovább folytatásának megengedésére pedig még mindig csak várhatunk tovább. És mi várunk is tovább. Várunk a bizonyosság várakozásával, mint akik tudjuk, hogy ami ideig-óráig készik, az végképpen el nem mulhatik.

A magyarság tudja, hogy az ő munkás közreműködésére, hosszú küzdelmek, szorgalom és kitartás árán megszerzett magas fokú kulturájára a konszolidáció útjára lépni kívánó Románia kormányzatának feltétlenül szüksége lesz, azt már sokáig nem nélkülözheti. Azon mulik minden, hogy végre az ország hajójának kormányzatánál ülők is a szükségszerűséget belássák.

Hisszük, hogy ez a bölcs belátás már sokáig nem késhetik.

a megoldásnak az útjába két hatalmas kolosszus is állott: Oroszország és Ausztria-Magyarország (vagyis a hármasszövetség.) Helyszűke miatt nem terjeszkedünk ki Romániának 1857-től mostanáig kifejtett külpolitikájára, csak annyit hangsúlyozunk, hogy bámulatos praktikusság és opportunitás jellemzi: nagy eredményeket ért el lépésről-lépésre haladva.

A legtöbb román államférfiu e kedvenc eszme érdekében azt a politikát követte, mely az anyaország függetlenségének némi feláldozásával, Erdély és Bukovina kedvéért, Romániának Ausztria-Magyarországgal való egyesítését tűzte ki céljának. Ezt az utat választotta közvetlenül a világháború kitörése előtt 1913-ban a későbbi nagy háborús párti Tátye Filipeszku. Ő tette meg az első kezdeményező lépéseket ilyen irányban diplomáciai úton.

Filipeszku tudta, hogy Ferencz Ferdinánd a Habsburgi monarchia fennmaradása érdekében nem tartotta helyesnek a dualizmus-államformát; tudta, hogy a monarchiát szövetséges állammá akarja átváltoztatni, ami egykor a 67-es kiegyezés után Hohenzollern volt az ideája. Filipeszku, hogy meggyőződjék személyesen a trónörökös törekvéséről és nézeteiről, mert nem akart homokra építeni, a mostani Vajda-Voevod Sándor útján megízente neki, hogy beszélni óhajtott vele. A trónörökös igelő választ küldött; kész volt őt fogadni. Minden titokban történt. Filipeszku a lehető legnagyobb inkognitóban Bécsbe ment s a Belvedere palotában tanácskozott a volt trónörökösrel a pánromán kérdés osztrák megoldásáról.

Később, mikor Czernin lett a bukaresti nagykövet 1913 őszén, Tátye Filipeszku egyenesen azt az ajánlatot tette neki, hogy Románia egyesíttessék Erdéllyel és Bukovinával s az így megnagyobbított Románia lépjen be a monarchiába, olyan feltételek alatt, mint Bajorország Németországba. Ugy látszik, hogy az akkori osztrák közjogi politikának eme két faktora, a trónörökös és Czernin, szívesen fogadta ezt az ajánlatot; magukévá is tették, de az eszme megtörtött a magyar álláspont energikus ellenállásán,

melyet gr. Tisza István képviselt. A dolog ugyanis Ferencz József elé kerülvén, ő a Tisza István álláspontját fogadta el.

Felzárkózott még az unió kérdése a világháború folyamán is, a lengyelkérdéssel kapcsolatban. Még emlékszünk a sajtó által is tárgyalt úgynevezett „osztrák“ és „német“ megoldásra. Arról volt szó ugyanis akkor a két külügyminiszteriumban, hogy Ausztria átengedi Galiciát a lengyel független államnak s e helyett kebelezzék be Romániát. Azonban ez az eszme sem valósult meg a kivétel mikéntjénél az osztrák miniszterium féltékeny ellenállásán. A földrajzi viszonyoknál fogva ugyanis Romániát csak Magyarország útján lehetett volna a monarchiába kebelezní. Tisza Istvánnak ebben a kérdésben az volt az álláspontja, hogy az osztrák-magyar dualizmus fentartásával Romániát Magyarországra kebelezzék, vagyis Budapestről kormányozzák.

A kérdés most már az osztrák miniszteriumon dőlt el, mert az osztrák miniszterek nem ohajtottak társnak egy gazdag országgal megnagyobbított Magyarországot.

Látjuk ezekből a felszedegetett adatokból, hogy a román-magyar uniónak más és más formációban meglehetősen multja van, melynek megoldására vitális érdekek és geográfiai természetes tényezők működtek közre. Ezek a tényezők — mivel sok természetes alapjuk van — most is fennállanak és az államférfiaknak, kiknek népük boldogulásának, biztonsága fekszik lelkükön, még sok fejtörést fognak okozni. Mindenesetre érdekes és olyan problémáról van szó, mely csak úgy lesz igazán megoldva, ha a megoldás természetes úton történik, ha a természeti törvények emanációja.

Kósa János dr.

Az ipartestület

mellett vagy ellene a közel multban több cikk jelent meg anélkül, hogy annak ügyét e cikkek ténylegesen előbbre vitték volna. Pro és contra vitatták: hasznos avagy káros-e az ipartestület megteremtése az iparosság összességére, illetve az egyes tagokra. Iparos körökben élénk megbeszélés tárgyát szolgál ez ügy, annyival is inkább, mert néhány iparos egész programszerű agitációt fejt ki az ipartestület felállítására ellen.

Nem vagyok iparos, s így a kérdés: lesz vagy nem ipartestület, teljesen érintetlenül hagyom, ha csak a közönséges szemlélődő szemüvegén keresztül nézve azt. Itt egy nagy magyar társadalmi osztályról van szó, mely az összetartozandóság erejénél fogva faji, gazdasági, kulturális és szociális téren sok szépet és nemeset alkothatna. Egy erősen körülbástyázott vár lenne az ipartestület, melynek erősségein belül egymást buzdítva, bátorítva, serkentve haladna az egyes, — s lenne erős az összesség.

Nem ismerve tüzesebben az ipartestületek hatáskörét és munkamezejét az erről szóló beszélgetések meglehetősen izgattak, s így vettem a kezembe az alkalmas véletlen folytán hozzám jutott Dárday-féle „Közgazgatási törvénytár“-rat s abban ráakadtam az 1884. évi XVII. t.-c.-re, mely az ipartörvényt tárgyalja.

Az ipartörvény 122. §-a szól az ipartestületekről. A 126. §. megmagyarázza mi is az ipar-

testület célja: „az iparosok közt a rendet és az egyetértést fenntartani. Az iparhatóságoknak az iparosok közt fenntartandó rendre irányuló működését előmozdítani s őket a haladásra serkenteni.“

Alljunk meg egy szóra! Ha ez igaz, ha a cél ez, pedig ennek kell lennie, mert a törvény törvény és nem mese, teljes szerénységgel és illedelemmel kérdelem a székelyudvarhelyi iparostársadalomtól, mi lehet az oka, hogy az ipartestület már évtizedek óta nem működik? Oly rossz a cél, a mit a törvény előír az ipartestületek részére, hogy e cél miatt az iparosok összessége undorral fordul el az ipartestületnek még csak a gondolatától is! Avagy a törvény rendelkezése mit sem ér, s ott ahol megvan az ipartestület, a törvény rendelkezéseivel ellenkezőt tesznek a vezetők, s azért riadtak vissza az udvarhelyi iparosok az ipartestület felállításától? Olvasva a törvényt ez a feltevés is megdől, hisz a törvény 139. §-ának rendelkezése szerint, az iparhatóság minden ipartestülethez állandó hatósági bizost rendel ki, s az „iparhatósági bizost örökös afelett, hogy a testület alapszabályai és a törvény határozatai értelmében működjenek.“

Az ipartestületnek azonban, — térjünk csak vissza a 126. § ra, — más célja is van. Gondoskodik arról:

- hogy az iparosok és segédek közt rendes viszonyok álljanak fenn;
- a tanoncok ügye rendeztessék;
- hogy az iparosok és tanoncok vagy a segédek közt felmerülő surlódások és vitás kérdések elintézésére békéltető működés biztosítottassék;
- hogy segélypénztárak létesüljenek;
- hogy az iparosok anyagi érdekeit szövetkezetek alakítása által előmozdítsa;
- hogy a hatóságokat az iparügy tekintetében kellőleg tájékoztassa.

A cél a legszebb és legüdvösebb. Minden bizonytalanságot az egyes individuumra nézve az ipartestületi tagság bizonyos korlátokat állít föl, bizonyos függési viszonyt teremt; de ezek a korlátok úgy az egyesre, mint az összességre nézve nem károsok s a függési viszony? elvégre ez ellen sem lehet senkinek nagyobb kifogása.

Van azonban még egy nagy bökkenő, s úgy hiszem, éppen ez az, a miért sokan ellenzik az ipartestület megteremtését. Bizonyos költségeket ró az ipartestület működése az iparosokra; itt jön az a többek által hangoztatott „önkéntes megadóztatás“, — ha az iparosság nagy tömege az ipartestület mellett nyilatkozik. Közbe játszik még a féltékenység, s bizonyos fokú irigység is, a vezetők egy fokkal felettük állásának, s „horribile dictu“ — esetleg még díjazott állást is kellene krealni.

Lehet, egész ipartársulatok is ellenzik az ipartestület megszülését, féltvén a társulat feloszlását, vagyonuknak a közcélra való fordítását. A törvény 125. §-a ez irányban is intézkedik. Az ipartársulatok az ipartestület keretében megmaradhatnak, vagyonukat saját társulatuk céljaira külön kezelhetik, vagy a testülettel kezelhetik.

Azok a költségek, amelyek az ipartestület felállításával és működtetésével felmerülnek, tekintve a képzéshez kötött mesterséggel foglalkozó iparosok nagy számát, nem lehetnek oly magasak, hogy az üdvös cél ellenére is az iparosságot a megteendő lépéstől visszariasszák.

Az elnök és az előljáróság tagjai tiszteletbeli állást töltvén be, ezeknek fizetés nem járna, esetleg a pénztáros, számvévő (ellenőr) és ügyész igényelhetne tiszteletdíjat s a jegyzői állás lenne olyan, amelyet fizetéses egyénnel kellene betölteni, lévén annak igen nagy leköötöttsége. E kiadásokhoz járulna még: irodahelyiség bére, irodaszerek, szolgatartás, fűtés, világítás, mely költségek egy 5—600 tagból álló ipartestület tagjait nem suttanák elviselhetetlen teherrel, amikor a tagsági díj megállapításánál az arányos megadóztatás szempontjából bizonyos progressivitásnak is kellene érvényesülnie.

Az ipartestületek működési körével, annak

előnyeivel és hátrányaival nagyjában megismerkedve, csodálkozással hallom, hogy az ipartestület ellenzők vezetőinek rábeszélésére sokan beültek s aláírtak egy ívet, melyben kijelentik, hogy nem akarják azt, hogy ipartestület alakítsák. A 122. § rendelkezése szerint ugyanis, ha a képzéshez kötött mesterséggel foglalkozó iparosok kétharmada kívánja, akkor az ipartestület felállíttatik s annak a felállítását ellenző esetleges egyharmad rész is köteles tagjává lenni. Az ellenzők, úgy látszik, azt akarják elérni, hogy a megalakulásnál a kétharmad többség ne legyen meg s így az ipartestület se legyen létesíthető. Azonban ha igaz, hogy ilyen kérdező módszerrel járnak el s ezzel sokat meg is tévesztenek: „akarod-e, hogy ipartestület legyen, akarod-e, hogy megadóztasd saját magadat“ — ez meglehetősen helytelen és komolytalan eljárás, mert azoknak a bizonyos kapacitálós uraknak, akik iparos társaiakat a nagy megterheléstől akarják megóvni, az lenne a kötelességük, hogy inkább így szóljanak: Ime barátom, az ipartestületnek előnye ez, hátránya pedig ez, akarod-e, hogy legyen vagy sem? Az ezek után adandó nyilatkozat lenne az illető meggyőződéses nyilatkozat, nem pedig az, amit a félrevezetés folytán a nagy megterheléstől való féltésben tesz.

Mint érdektelen fél arra kérem az ipartestület-ellenes tagokat, — tegyenek félre minden kicsinyességet és esetleges személyi vonatkozású gyűlölködést, hagyjanak föl a megteremtendő egységet szétbomlasztó tevékenységükkel, hisz olyan ma az iparosság, mint egy oldott kéve, nincs egy közös akarat, nincs egy közös cél, egy közös gondolat, pedig erre ma sokkal inkább, mint bármikor, nagy szükség van, s ezután még nagyobb szükség lesz. Eggedjék, hogy az az ipartestület, melynek célja, — ha békét is vet bizonyos tultengésekre — úgy az egyesre, mint az összességre hasznos és kívánatos: létesülhessen, erősödhessen és virágozzék. Az iparosok nagy tömege csak álljon egész lelkesedéssel az ipartestület zászlója alá, hisz ma az „egyesülésben van az erő“, egyesüléssel vívhat ki jogokat, szerezhet érvényt akaratának s becsülést iparos voltának. —ó.

IRODALOM.

Szentimrei Jenő: Mikroszkóp.

— A Lapkiadó R.-T. kiadása. Kolozsvár. Ára 10 leu. —

Szentimrei Jenő néhány társadalom- és irodalomkritikai írásával tett önmagára figyelmessé; azokban, némi stílusbeli erőltetés és fontoskodó hosszadalmasság mellett, bizonyos erkölcsi komolyság és elmélyedni törekvés nyilvánult meg. Szerző e humoros könyvében is kritikus marad; ez magában nem volna hiba, hiszen a szatira felé hajló humornak legnevezetesebb művelői is általában kritikai szellemek, akik — amellet, hogy torzítva mulattatnak — egyuttal társadalmi ferdeségeket ostoroznak is. Nagyobb baj azonban, hogy ebben a humoros könyvben maga az igazi humor csak nagyon vékonyan csörgedezik. Nincs meg hozzá a szerzőnek a szükséges friss leleménye, a mindent egy sajátosan egyéni szemzőgből való látásnak képessége, az a bámulatosan gyors képzetársítás, mely egymástól, látszólag legtávolabb eső dolgokat és fogalmakat is szempillantás alatt, különös módon össze tud párosítani. Így aztán Szentimrei humora többnyire erőltetettnek, kelletlennek, mások, így különösen: Karinthy Frigyes humora bágyadt refléxének hat. Minderről, persze, nem tehet Szentimrei, ki maga is érzi, előszavában hangsúlyozza is, hogy ő szükség-humorista. Csak az marad fenn nyílt kérdésnek, szükség-e valóban, s miért szükség humoristánakodni annak, kinek erre nincs hivatottsága? Különben is abban a gárdában, melybe ő tartozik, van egy igazi, invenciózus és igen fejlett írástudással is megáldott humorista-tehetség: Kará-

csony Benő. Ő: kellene talán inkább e téren is szaporább termékenységre ösztönözni. T. L.

Erdély hegyei közt címmel Tompa László verseiből 16—17 év termésének egy részét felölelő kötet jelent meg a kolozsvári Minerva r. t. kiadásában. A szoros viszony, mely szerzőt lapunk szerkesztőjéhez fűzi, felment minket a könyv bírálatának kötelessége alól. A könyv ára különben 15 leu és helyben is kapható Z. Székely János könyvkereskedésében.

HIREK.

Január 6.

A vármegye új prefectusa Cretu dr. csütörtökön, f. hó 5-ikén a délutáni vonattal ide megérkezett. A vármegye széléig, Hájjasfalváig, a tisztviselők egy csoportja elébe ment. Nálunk az állomáson Negruzzi városi első tanácsos, h. polgármester román nyelven, nagyszámu közönség jelenlétében üdvözölte, biztosítván őt a város bizalmáról. A prefectus röviden válaszolt. Pénteken a tisztelgéseket fogadta s hivatalának átvételével volt elfoglalva.

Megszűnt a cenzura. A hét elején érkezett meg a miniszter rendeletével a kolozsvári belügyi államtitkársághoz a királyi decretum, mely a cenzura eltörlését, illetve felfüggesztését elrendelte. E szerint, az 1921 évi március hó 24-ikén kelt királyi decretummal hadizónának kijelölt területek kivételével, a cenzura gyakorlása mindenütt megszüntetendő. Az államtitkárság a megfelelő intézkedéseket megtette, s így a lapok csütörtök óta cenzurázás nélkül jelennek meg.

Esküvő. Balázs Irénke és Soó Gáspár f. hó 7-ikén, szombaton tartják esküvőjüket. (Mindenkülön értesítés helyett.)

Eljegyzés. Papp Böske és Bakó Károly jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

Szentpétery Irma és Utó Mihály dicsőszentmártoni ref. keresk. és középisk. igazgató f. hó 4-én jegyet váltottak.

Pillich Erzsébetet eljegyezte ifj. Rájk József. (Székelyudvarhely.)

Hivatali szünet. A gör. kel. vallás karácsonyára való tekintettel, felsőbb intézkedés folytán, a hivatalok irodáiban csütörtöktől hétfőig estig, vagyis 5-iktől 9-ikéig tartó 5 napi szünet tartanak.

Halálozás. Poporád Dániel oklándi körjegyző, f. hó 3-ikén este, az udvarhelyvármegyei kórházban, 51 éves korában váratlanul elhunyt. A vármegye jegyzői karának szorgalmas, tevékeny tagja volt s évek óta megelégedésre működött e vármegyében. Igen nagyszámu rokonság gyászolja s özvegye, kivel csak alig néhány hónapja kelt egybe.

A „Székely Nép“ 40 éves jubileumát ünnepli. E nyári évvel ezelőtt indult meg ez a derék székely ujság Sepsiszentgyörgyön. A székelységért, a székely népért született meg, ennek a szolgálatában állott és áll mindig. Élén jelenleg Keresztes Károly dr. áll, kinek önzetlen, munkás fajszerete elég garancia arra nézve, hogy a „Székely Nép“ az igaz magyarságnak lelkes harcosává lesz ezután is. Bizva érdemdes, becsületos multjában, köszöntjük a „Székely Nép“-et, éljen, működjen, mint az igaz ügynek s a becsületos törekvésnek érdemes munkása tovább.

A gör. kel. vallás karácsonyára való tekintettel f. hó 7-ikén, szombaton, egy miniszteri rendelet folytán, színházak, mozik és mulatóhelyek egész nap zárva tartandók s nem szabad kávéházakban sem külön mulatságot rendezni.

Arany irodalmi estély. A helybeli Jótékony Nőegylet az ősz folyamán szép sikerrel megkezdett irodalmi ünnepélyek folytatáságos rendezését elhatározta. A legközelebbi estély, valószínűleg 22-ikén d. u. 5 órakor, Arany-estély lesz a Bukarest-szálló színháztermében. Arany költészetét Biró Sándor tanár ismerteti. A felolvasás keretében előadják Arany több költeményét, népdalait. Lesznek páros jelenetek Toldiból; előképek Arany balladáiból. A Nőegylet elnöksége és a rendező bizottság mindent elkövet, hogy az

estély magas színvonalu, tanulságos és élvezetes legyen. Hiszünk, hogy a nagyközönség honorálni fogja a Nőegylet önzetlen fáradozását, annival is inkább, mert itt az igazi szellemi kultúra terjesztése össze van kötve a nyomor enyhítésével. A Nőegylet minden jóvedelmét teljesen a város szegényeinek a segélyezésére fordítja és külsőséget nem ismer, sem felekezeti, sem nemzeti-ségi tekintetben.

A helybeli kath. egyház kepefizetőinek 1922 évre szóló névjegyzékét a kirótt kepe feltüntetésével összeállította az erre a célra kiküldött bizottság. A névjegyzék a plebániái hivatal irodahelyiségében közszemlére ki van téve és ott bárki megtekintheti a hivatalos órák alatt. Az esetleges észrevételek a kirótt kepe ellen január 14-ig tehetőek meg Pál István apát-plebánosnál.

A Kápolnásfaluban megüresedett plebánosi állásra a választást január hó 2-án tartották meg Pál István apát, körületi főesperes elnöke mellett. A pályázók közül első helyre Soó Dénest, második helyre Fazekas Istvánt és harmadik helyre Gáspár Bélát választották meg. A három megválasztott közül a püspök jelöli ki az új plebánost.

Kiss József meghalt. Az újabbkori magyar költészet egyik legigazibb, leghivatottabb tehetsége, Kiss József a múlt év utolsó napjaiban Budapesten meghalt, élete 79 ik évében. Az Arany utáni korban balladával és mély érzéstől fűtött lírai költeményeivel nagy közönség kedvencévé lett s mint szerkesztő is igen jelentékeny munkát végzett. A Simon Judit, Godóvár asszonya, Johova, Ágota kisasszony, Tüzek, Nápolyi emlék, Oh mért oly későn, Knyáz Potemkin című versek költője a magyarul olvasók szívében még nagyon sokáig élni fog.

A Polgári Önképző-kör január 10-ével újra megkezdte a keddi esti filérestéket a következő műsorral: 1. Nyitány. 2. Embery Árpád rom. kath. főgimn. tanár szabad előadása. 3. Hegedűszó: Costea József. 4. Táncduett. Előadóják: Leiber Jucika és Csendőr Jenő. 5. Farkas Imre: Bárdy-hadnagy ur; szavalja: Szabó Judith. 6. Énekeszóló, előadja: Gensthaler Hilda. 7. Amor, mint végrehajtó; dialóg, előadja: Looz Irénke és Péter József. Rendezők: Ecsedy Etelka, Bartók Polixena, Jeszenszky Miklós és Felméri József.

„Kalauz“ címmel a nálunk is ismert Osvát Kálmán, neves marosvásárhelyi író és hírlapíró, a Zord Idő irodalmi folyóirat megalapítója és a megszünt Erdélyi Levelek volt szerkesztője új politikai hetilapot indított. Az új lap sokakban fog lelkes helyesléseket kelteni, még többet fog ellenmondásra ingerelni, — azonban ezeket is, azokat is egyaránt érdekelni fogja, mint ahogy általában érdekelheti mindazokat, akik a szellem eredetiségét, a látás élességével támogatott erős kritikát és ötletességet becsülni tudják. Osvát ezúttal is annak a maga külön útján haladó, meg nem alkuvó egyéniségnek bizonyul, aki a maga vélt igazságait jobbra is, balra is keményen oda-suhintja; de e csapásai nyomán az elfogultlanság sok megfontolási való tanulsággal is megdagadottnak érezheti magát. A lap egyes példányainak ára 1 leu, kapható itt is, a rendes újságárusítóknál.

Az Ellenzék naptára az 1922 évre rendkívül változatos és gazdag tartalommal jelent meg. A naptár kiállításának csinos és izléeses voltával, érdekes közleményeivel nem marad alatta a fővárosokban megjelenő hasonló kiadványok színvonalának. A szellemi részben Erdély majdnem minden nevesebb és jobb tollforgatójának írásán kívül, ott látjuk képviselve Magyarországot több elismert íróját is. A naptár — melyben kiváló gondval van a tulajdonképpeni naptári rész, vásárok, névnapok, illetékek stb. jegyzéke és összeállítva — 12 leuért kapható.

A szentimrei ifjúság jótékonycélú estélye a hó 5-én, csütörtökön este lelkes és jól megérdemelt tapsok kíséretében zajlott le. Az estély keretében Bercik Árpádnak „Székelyföldön“ c. jeles alkotása került színre. Maga a minden ízében magyar, s tősgyökeres székely szellemmel s szólásmódokkal átítatott darab is a közönség körében hálás fogadtatásra talált. Emellett a szereplők is, tőlük telhetőleg nagyon ügyesen megállották a helyüket. Nagyobb szerepekben rutinosan és hatástkeltően játszottak: Bokor János, Kovács Mariska, Jakab Balázs, Székely Ká-

roly. Kisebb szerepekben: Ilyés Berta, Balázs István, Székely Vilma. Általában mondhatjuk, hogy Szentimrei ifjúsága nagyon jól kitett magáért. Az előadás után vig. hajnalig tartó tánc következett. Az estély sikerének főérdeme Csiki Péter nevéhez fűződik, kinek jól ismert önzetlen tevékenységét talán fölösleges is külön kiemelniünk.

A református egyházi estélyek újból megkezdődnek. A legközelebbi estély jan. 15-én délután 5 órakor lesz. Programját a jövő számban közöljük.

Megszűnt a „Székely Szó“. Csikvármegye gyergyói részének ez az élénken és igazi magyaros szellemben szerkesztett hetilapja — amint szerkesztő-kiadója egy körlevélben bejelenté — ideiglenesen megszűnt. A lelkes és tehetséges Szini Lajos minden áldozatkészsége és buzgókodása sem tudott a közönség sajnálatos közönyével megbirkózni. Reméljük azonban, hogy ez a közöny csak muló jelenség, s a politikai és gazdasági helyzet tisztázásával maga a közönség szükséglete és óhaja fogja ennek a derék lapnak az újra feléledését elősegíteni, s Szini Lajosnak eddigi munkásságát is méltó elégtételben részesíteni. Szini Lajos egyelőre Gyergyószentmiklóson levő kibővített könyv- és papirkereskedését fogja a saját neve alatt tovább vezetni.

A honvagy halottja. A ránk köszöntött új év első napján száz éve volt annak, hogy Kerényi Frigyes költő Eperjesen megszületett. Mint költő a Bajza iskolájához tartozott s az Athenaeum hasábjain tűnt fel csinos verseivel. Nevét különösen Petőfivel és Tompával való barátsága és költői versenye tette nevezetessé. A szabadságharc elviharzása után Amerikába bujdosott ki. Hozzá írta Tompa híres elégiáját: Levél egy kibujdosott barátomhoz. 1852. év tavaszán elfogta a honvagy s felzaklatott idegzetel egy égő kemencébe ugrott s így fejezte be fiatal életét. Születésének százados évfordulóján gondoljunk kegyelettel a magyar irodalom eme hulló csillagára s a honszeretet martírjára.

Dicséretet írással, különösen újságírással foglalkozók ritkán szoktak kapni, még ritkábban meghallani. A dicséret rendszerint nem is fontos, mert nem tanulságos, sokkal érdekesebb (ha nem nyilvánvaló érdek, vagy kicsinyes rosszakarat szűli) a gáncsózkodás, kifogások meghallgatása. Ezekből az ember olykor hasznos tanulságot is merithet, melyből nem egy munkájának javítására fordítható. Hogy most mégis kivételesen egy dicséret nyilatkozattal foglalkozunk, annak oka, hogy olyan helyről jön, mely nemcsak hivatott és illetékes a munkánk érdeméhez való hozzászólásra, de buzdító elismerésének több érdemes és illusztris egyéniséghez való közvetítésére lapunkat egyenesen felkérte. Ez utóbbi felkérésnek pedig örömmel teszünk eleget a levél teljes közlésével:

Tekintetes Szerkesztő ur! Fogadja és becses lapja útján tolmácsolja, az Erdélyi Gazdasági Egyesület és titkárnak, Sz. Szakács Péter, dr. Elekcs Dénés és Varró Elek uraknak, azon lelkességükért, mellyel minket gyámoltalan, hegyoldalos, gyenge talajon kenyérmagot termelő székely földműveseket, a földreform, adóreform stb. terheltetésünk könnyítésében a magos hatóságoknál gyámolgatnak mind, mint tapasztalt vezetők — ez új év alkalmából szíves és hálás lekötözött üdvözlésünket. Istennek áldását kérjük mindnyájukra, a magam és szerény gazdaköröm nevében. Etéd, 1921 XII/26. Hazafias tisztelettel: *Gagyhy Lajos* gazdaköri elnök. B. u. é. k.

A székelykereszturi unitárius egyház közönsége a múlt évi december 28-án, az ottani unitárius főgimnázium tornatermében igen sikertelt műsoros estélyt rendezett. Nagy tetszés mellett szavaltak: Orbán Lajos és Fazekas Pálné, szépen énekeltek: Nagy Lajosné és Pál József. Nagy hatást keltett Elekcs Dénés dr. az estély főpontját kitöltő nívós, mélyreható szabadelőadásával. Igen sikertelt volt a Sándor Mihály, Bányai János és Karoliny Mihályné által előadott Trio. Ez utóbbi szereplő azonkívül külön is szépen zongorázott. Végül hatásos és kedves volt a két karének is. Az előadást sikerült táncmulatság követte. Az estélyről, postai akadályok miatt, sajnos, csak későn értesülhettünk. Azonban olyan pompásan sikerült, hogy emiatt s kulturális céljánál, jelentőségénél fogva is feltétlenül megérdemelte, hogy róla, ha elkésztett is, megemlékezzünk.

Az Argentínába utazni kívánók, hivatalos helyről kapott tájékoztatás szerint, az argentinai konzulátus vizumán kívül, román hatósági vizumot is kötelesek szerezni. Az utlevél iránti kérésekhez 6 évi érvényességű erkölcsi bizonyítvány, a testi épségre és szellemi állapotra kiterjedő orvosi bizonyítvány, előjárósági (ható-

sági) bizonyítvány az esetleges szegénységről, továbbá egy a foglalkozást és személyi adatokat feltüntető hatósági bizonyítvány szükséges.

Új nemzetközi postai díjszabás lépett életbe a madridi postaegyezmény alapján f. hó 1-én. A díjszabás a következő: 1. Egyszerű levél 20 grammig 3 leu, minden további 20 gramm vagy annak hányada 1-50 leu. (Maximális súly 2 kgr., maximális térfogat 45, 7x10 cm.) 2. Nyílt levelezőlap 1-80 leu. (Maximális nagyság 9x14 cm., minimális nagyság 7x10 cm.) 3. Nyílt levelezőlap, válasz fizetve 3-60 leu. (Maximális és minimális mérték mint az egyszerű nyílt levelezőlapnál.) 4. Nyomatványok: minden 50 gr. vagy annak hányada 60 bani. (Maximális súly 2 kgr., maximális nagyság mint a leveleknek.) 5. Vakok használatára való relief nyomatványok: minden 50 gramm vagy annak hányada 30 bani. (Maximális súly 3 kgr.) 6. Üzleti iratok 250 grmmig 3 leu, további 50 gramm vagy annak hányada 50 banival több. (Maximális súly 2 kg., maximális mérték, mint a leveleknek.) 7. Áruminták 100 grmmig 1-20 leu, minden további 50 grmm. vagy annak hányada 50 banival több. (Maximális súly 500 grmm, maximális térfogat 30x20x10 cm. (vagy 30x15 cm-es tekercs.) 8. Ujságok, folyóiratok, időszaki nyomatványok, minden szám és minden 50 gr. 60 bani. (Maximális súly és térfogat, mint a leveleknek.) Az 1-3 pont alatt tárgyalt küldeményekre vonatkozólag az ajánlási díj 3 leu. Tértivevény díj a 6 leu. Reklamálási lap díja 5 leu. Postai azonossági igazolvány 5 leu. Ajánlatos, hogy a feladó saját nevét is írja fel minden küldeményre, hogy azt, ha kézbesíthető nem volna, részére vissza lehessen küldeni.

Fest, tisztit: SCHMITZ Oodorheiu-Székelyudvarhely.

Köszönetnyilvánítás. A leghálásabb köszönetünket nyilvánítjuk mindazoknak, kik karácsonyi színelőadásunk úgy erkölcsi, mint anyagi sikerét előmozdítani kegyesek voltak. Ezúttal hálás szívvel jövő köszönetet mondunk Szabó György megyebíró, Bálint György és Tamás Lajos tb. megyebíró uraknak, kik anyagi gondokkal küzdő intézetünket jólelkű, önzetlen támogatásban részesítik éppen akkor, midőn a legnagyobb szükség már-már tetőpontját éri. Nem hallgathatjuk el Likmán János timár-mester ur bőkezű adományát, aki szíves volt a nővérek részére, 9 pár cipőre bőrt ajándékozni. Nemes áldozatkészségükért fizessen meg az Ur minden jóval. Ugyancsak a jó Isten áldását kérjük a megsegélyezettekkel együtt: Kovács Istvánné, Kovács Lázárné, Kabdebó Józsefné és Kovács Erzsike urnők részére, kik drága idejüket nem sajnálták a szegény gyermekek ruha megvarrására fordítani, Vetési József cipész-mester részére, ki a szegényeknek cipőt készített el, valamint: Hermann Gyula festőművész ur részére, ki karácsony első napján 10 árva gyermeket vendéglélt meg jó ebéddel. Legyen a kis Jézus Áldása Hínn Mária, Kabdebó Anna, Kovács Edit és Paál Etelka polg. isk. tanulókon, akik szívesek voltak a szegény gyermekek részére gyűjteni. Végül legyen az Ur megjutalmazója mindazoknak, akik jótéteményeikkel intézetünket bármi módon segítik. *Irgalmas Nővérek.*

Tűz Zetelakán. Vigyázatlanságból eredő s könnyen végzetessé válható tüzeset zavarta meg Zetelaka szilveszterét. Valószínűleg nagy sütésfőzés lévén, egy háznál a tüzes hamut hirtelenében szemét vagy trágyadombra öntötték. A szikra gyulékony anyagra találva, hamarosan lobbot vetett egy mellette levő kazalban. A felriadt lakosok a rendelkező tűzoltó-szerekkel elejét vették a nagyobb bajnak, de azért három takarmánnyal megrakott csűr esett a lángok martalékául.

Több katonaszökevény bujkál — mint hivatalos helyről értesülünk — a városban és vidékén is. A rendőrség legutóbb is letartóztatta S. M. 23 éves szombathalvi lakost, akit ezredénél Brassóban éppen leszerelése miatt kerestek. A rendőrség ajánlja tehát a hasonló leszerelendő katonáknak, hogy ezredükél, civilruhával együtt, minél hamarabb, annál is inkább jelentkezzenek, hogy leszerelhetők legyenek s egyúttal a büntetést is elkerüljék.

A Világróm című, január 9. 11. és 12-ikén bemutatásra kerülő nagyszabású tudományos mozifilm, egy tragédia keretében a vérbetegség következményeit mutatja be, hogy annak következményeképpen hogyan megy tönkre, miképpen semmiül meg egy hatalmas karrier, miképpen bomlik föl egy családi élet. Egy világhírű ünnepelt színész nő szerepel benne, kinek férje kicsapongó életet él, miközben megkapja a vérbetegséget (sifilist) de ugyanakkor megfertőzte feleségét is. A betegség lassan az asszony szervezetét is megőrli, félig megvakul, majd benuulás lépnek föl, míg végre dicsőségének tetőfokán egy hatalmas operaárnia éneklése közben, szervezete fölmondja a szolgálatot, többé már nem ura cselekedeteinek, megvakul és megbénul. E mese keretén belül a kórházak nyomorúságai, az örület dühöngései, más borzalmak is elének tárulnak, mik mind a betegség következményei. Lelőtő érdekessége mellett sok tanulságot is fog az előadás nyújtani. Jegyek előre Lásdnyál.

KÖZGAZDASÁG.

Az elmúlt héten még a szent karácsony ünnepeinek hatása alatt a falusiak a várost nem igen látogatták s így az elmúlt héten nem volt nagy mozgás a Földmives Szövetség központi irodájában. A tulságosan magas becslések elleni felebbesések beadására ujjalag figyelmeztetjük azon köznegek lakosságát, melyeknél a becslési munkálatok csak most fejeződtek be. Az új kormány rendeletben hívta fel a hivatalokat, hogy a becsléssel megbízottakat igazságos becslés kereszttül vitelére utasítsák s így reményünk lehet arra, hogy egyesek hiába viszik tulzásba és szertelenségbe becsléseiket; végeredményében mégis a helyes felfogásnak s a viszonyok mérlegelésén alapuló komoly meggyőződésnek kell érvényre jutnia. Minden felebbezés egy tiltakozás a szertelenség ellen s ha e tiltakozásra még nagyobb szertelenség lenne a felelet, az sem baj, feltárni a helyzetet a kormány elé fogjuk járulni.

A múlt heti piacon kevés felhozatal mellett buza 50—56, törökbuza 43—45, zab 20—24, árpa 40, burgonya 9—10 leuban kelt el vékánként.

Az alsóséfalvi égettek javára a székelybetlenfalvi gazdaköri tagoktól Soó István gazdaköri elnök és Fábrián Ferenc pénztáros buzgolkodása folytán 507 leu, a kénosi gazdakörtől ifj. Foris Sándor, Derzi Gyula és Sándor Domokos buzgó és lelkes gazdaköri tagok közreműködése mellett 308 leu gyűlt össze.

A két derék gazdakörnek a károsultak nevében is hálás köszönetét nyilvánítja a Földmives Szövetség. Az eddig befolyt 2030 leu, a még várt adományok beérkezéig takarékpénzába helyeztetett.

Kovács Dénes székelyudvarhelyi lakosnál 1 drb. 2 éves tenyészizagolvánnal ellátott piros-tarka bika eladó. V—.

Kiadó: a Könyvnyomda R. t. Odorheiu (Székelyudvarhely)

Eladó cséplőgarnitúra.

Egy 8 HP. Bens gyártmányú benzinnmotor és Um-rath-gyártmányú, fogasrendszerű, 720 mm. döb-szélességű cséplőgép. Értekezni lehet: Str. Horia (Kornis-u.) 25. szám alatt.

1094—1921.

Hirdetmény.

Ülke, Székelyszenttamás és Székelyfancsal községek bábai állására Ülke község székhellyel pályázatot hirdetek. Pályázhatnak okleveles szülésznek. Fizetés: rendeletileg megállapított összeg és szülésznel közreműködés esetén 8 napra 30 leu. Pályázati határidő 1922. február 15. Pályázati kérvények alulirotnál nyujtaodók be. A kinevezést a felettes közigazgatási hatóság gyakorolja. Ulconi (Ülke), 1921. dec. 31.

Finta Ferenc, körtitkár.

Kérelem.

December hó 21 én az iskolából hazajövet az odorheiu állomás előtt d. u. 4 órakor elveszitettem egy utazó kosarat, melyben ruháim, tankönyveim és tanezközeim voltak.

Felkérem azon becsületes, jóakaratu embereket, hogy akik után e kosár hollétéről tudnának, alulirottat arról értesíteni sziveskedjenek.

Szentgyházasfalu, 1921. dec. 24 én.

Boros Sándor, III. gymn. oszt. tanuló.

Odorheiu törvényszék

C. 1014—1921.

Hirdetmény.

Az odorheiu törvényszék közhírré teszi, hogy Pál Zsigmond székelyderzi lakos részéről az 1911: 1. t. c. 748. § a alapján előterjesztett kérelem folytán az orosz fronton Oroszországban 1914 évi augusztus hó 29-én állítólag elhalt Dénes Sándor volt székelyderzi lakos elhalálása tényének megállapítása iránt az eljárást a mai napon megindította és az állítólag elhalt Dénes Sándor volt székelyderzi lakos elhalálása tényének megállapítása iránt az eljárást a mai napon megindította és az állítólag elhalt részére ügygondnokul dr. János Domokos ügyvéd, odorheiu lakost rendelte ki.

Felhívja a törvényszék Dénes Sándort és mindazokat, akiknek az ő életbeültérői tudomásuk van, hogy a bíróságot, vagy az ügygondnokot Dénes Sándor életbenlétéről értesítsék, egyszermind közöljék azokat az adatokat, amelyekből az ő életbenléte megállapítható, mert ellenkező esetben a bíróság a jelen hirdetménynek a „Gazeta Oficiala”-ban történt harmadszori beiktatását követő naptól számított 3 hó letelte után a nevezett elhalálásának tényét a bizonyítás eredményéhez képest meg fogja állapítani.

Odorheiu, 1921 évi július 5.

Dr. Glósz Miksa, s. k., tszéki bír. A kiadmány hitelűl: Flórián, shiv. tisztv.

Kész hálószoba és konyhabutorok állandóan kaphatók: BURGKARDT GYÜFA műasztalosnál Str. Vasile Alexandri (Tibád-u. 7 sz.)

1922.

Ki a beköszöntött újévet állandóan jó kedvben akarja eltölteni, italszükségletét okvetlenül a

Lapka Henrik

mintaszerűen berendezett raktárából vásárolja, a hol a következő italok állandóan a legolcsóbb gyári árban szereshetők be:

Francia módszer szerint gyártott

Valódi Andrényi pezsgő

Valódi Rácürmös

Valódi édes must

Valódi Küküllőmenti Leányka bor

Valódi Küküllőmenti Rizling bor

Valódi Küküllőmenti Asztali bor

Eredeti angol Jamaica tea-rum

eredeti *** Cognac

Jó hírnevű brassói Cell-féle

Crém-likörök:

Benediktiner

Altwater

Cointreau

Cacao

Curacao

Chocoládé tojáscrem

Kávé

Griotte

Chartreuse

Amádó Amóró

Marascino di Zara

Barack

Narancs

Meggyesz

Vanillia

Gyomorrendező

Császárkörte

Köményes

Viszonteladóknaq kedvezményes ár.

Tisztelettel:

Lapka Henrik

bor, szesz, édesített italok nagyraktára

Str. R. Elisaveta (Bethlen-u.)

Barcsay Károly

női- és férfidivat üzletébe

megérkezett a legjobb régi minőségű szövő gyapott és cérna fonál. — Nagyban is árusítom.

Egy teljesen jó karban levő

billiard-asztal eladó

teljes felszereléssel. Cim a kiadóhivatalban.

Az Est Hírlapiroda Marosvásárhely.

Szifygyártók figyelmébe!

Hámok és bőrárak konzerválására különleges eljárással készült

BÖRZSIRT ajánl

Bürger Albert gyári vegyészeti osztálya

Targu-Mures—Marosvásárhely.

5 kilos postacsomagolásban, fél és negyed klg. dobozokban kilogrammonként 22 Lei árban postai utánvétellel azonnali szétküldésre.

Eladó szabadkézből

a Str. Pricipessa Maria (Szentimre-u.) 48. sz. alatti egy hold területű beldőség. Vétel esetén azonnal átadható. Értekezhetni a tulajdonossal.

Özv. Jeszenszky Jánosné

Székely Gazdák Szövetkezete fiók

Utóda

mezőgazdasági gép, termény, borkereskedése ajánl

Szecskavágókat, tengeri smorzsolót, szóró rostát,

Bor, rum és liqueur-különlegességeket.

Van szerencsém értesíteni a t. közönséget, hogy szép és finom kivitelű

svájci zseb-, ébresztő, dísz-ébresztő, valamint fali óráim

érkeztek és olcsó árban kaphatók

Állandó raktáron tartok továbbá izléses arany jeggyűrűket, köves gyűrűket, fűgöket, arany nyakláncokat, karkötőket, izléses és olcsó ezüst double-fűgöket stb. stb.

Minden e szakmába vágó munkát jutányosan és pontosan teljesítek, miért is a t. közönség szives pártfogását továbbra is kérem. Tisztelettel

ISZÁKOVITS BERNÁT

Odorheiu-Székelyudvarhely, Deák-tér 12. sz.

Szabó Károly

Odorhei-Székelyudvarhely Piața

Printul Carol (Xökereszt-tér) 2.

szám alatti borpincéjében :: ::

Kitünő erdélyi fajborok

kaphatók literenkint 10, és 11 L.,

fennebb, nagyban és kicsinyben.